

OLUMLU DAVRANIŞ GELİŞTİRME ÖĞRETMEN SEMİNERİ

Seminer Akışı

- Kuraldışı/Problemlili/Olumsuz Davranış Nedir?
- Olumsuz Davranışlarda Bulunabilecek Öğrencileri Tanımda Bazı Gözlemsel İpuçları
- Ergenlik Dönemi ile İlişkisi
- Öğrencilerde Risk ya da Problem Davranış Olarak Adlandırılan Davranışlar
- Risk Faktörleri
- Riski Azaltma&Olumlu Davranış Geliştirme
- Öğrenciyi Yönlendirme Süreci
- Sonuç&Öneriler

**“- Ben nasıl bir öğretmenim,
kendimi geliştirmek için
neler yapıyorum, neler
yapabilirim?”**

**diye sorduğunuz
oldu mu?**

Olumsuz Davranışlarda Bulunabilecek Öğrencileri Tanımada Bazı Gözlemsel İpuçları

- Öğrencilerde dostluktan düşmanlığa, dışa dönüklükten içe dönüklüğe, başarılı oluştan başarısızlığa doğru yönelen davranışların görülmesi(notlarında ani ve belirgin düşüşler, devamsızlık...)
- Öğrencilerin duygu durumlarında meydana gelen ani değişiklikler. Örneğin; yoğun derecede hayal kurma, gruptan kopma, giyiniş ve görünüşü ihmal etme (öz bakımında azalma) içe kapanıklık, durgunluk, duygusal kararsızlık gösterme ya da bunların tam tersi olarak aşırı derecede hareketli olma, yerinde duramama, sinirli, kırıcı ve kavgacı olma, kendini kontrol edememe

Olumsuz Davranışlarda Bulunabilecek Öğrencileri Tanımada Bazı Gözlemsel İpuçları

- Bir üst öğrenime ya da geleceğe ilişkin umutsuzluk ve olumsuz beklentiler içerisinde olma
- Öğrencinin fiziksel durumunda ya da sağlığında meydana gelen gözle görülebilir değişimler (yoğun derecede halsizlik, hareketsizlik, kilo kaybı...)
- Okul içerisinde hiçbir etkinliğe ilgi duymama, çevre ile ilişkiden kaçınma

Öğrencilerde Risk ya da Problem Davranış Olarak Adlandırılan Davranışlar

- Sigara, alkol, madde kullanımı
- Fiziksel şiddet, saldırganlık,
- Antisosyal davranışlar,
- Hırsızlık,
- Çete kurma, çetelere üye olma,
- Yalan söyleme,
- Kurallara uymama,
- Evden kaçma, okuldan kaçma,
- Erken yaşta cinsel ilişki

Ergenlik Dönemi ile İlişkisi

- Ergenlerin yakın arkadaşlarının olumsuz sosyal davranışlar içinde olması ve arkadaşlık ilişkisinin çatışmalı ya da reddedici olması da ergenin saldırganlık, risk alma, madde kullanma ve suça yönelme gibi olumsuz sosyal davranışlarıyla ilişkilidir.

-
- Kuraldışı davranışları gösterme eğiliminin, ergenlik döneminde arttığı gözlenmektedir.
 - Bu durumun nedeni araştırıldığında, kuraldışı davranışlarda bulunmanın ergene bir takım kazanımları olduğu bulunmuştur.

Bu Kazanımlardan Bazıları:

- Kendini ispat etme
- Kişisel kimliğini doğrulama
- Kendi yaşamını kontrol edebilme
- Yetişkin otoritesine ve geleneksel topluma karşı açıkça karşı koyma,
- Akran grubuna kabul edilme,
- Kaygı, engellenme, yetersizlik ve başarısızlıkla baş etme

Risk Faktörleri

Risk faktörleri problem davranışlarla ilgilenme olasılığı arttıran faktörlerdir!

- Ebeveynin ayrılması, boşanması veya tek ebeveynle yaşama
- Düşük sosyo-ekonomik düzey
- Kronik hastalıklar
- Çocuk ihmal ve istismarı
- Aile içi şiddet
- Savaş ve doğal afetler gibi toplumsal travmalar
- Evsizlik

Risk Faktörleri

- Ebeveynlerden biri ya da ikisinin alkol ve/veya uyuşturucu kullanması
- Gencin alkol ve/veya uyuşturucu kullanması
- Sık sık okuldan kaçma
- Akranları tarafından reddedilme
- Ailede suç işleyen bireylerin olması
- Gencin duygu ve düşüncelerine zarar veren nörolojik bir probleminin olması
- Gencin daha önce herhangi bir suçtan tutuklanmış olması
- Akademik başarısızlık

Riski Azaltma&Olumlu Davranış Geliştirme

- Risk literatürü, çocukların ve ergenlerin yaşamlarında riskin etkilerini azaltmak ve kendini toparlama gücüne doğru gelişmelerini sağlamak için bazı stratejiler önermektedir:

Riski Azaltma&Olumlu Davranış Geliştirme

1. Bağlanmayı Artırma

Bu strateji, bireyler arasındaki iletişimi artırmayı içermektedir. Öğrenciler arkadaşları, öğretmenleri ve diğer yetişkinler tarafından kabul görmek, önemli işler yaptıklarını bilmek ve değerli olduklarını hissetmek isterler.

Riski Azaltma&Olumlu Davranış Geliştirme

1. Bağlanmayı Artırma

- Ailelerin okula katılımını sağlamak, okulda etkin roller vermek, periyodik olarak okulda veli toplantıları düzenlemek,
- Öğrenciler için derslerin dışında müzik, resim, drama ve çeşitli spor aktiviteleri düzenlemek gibi yollarla hem öğrencilerin hem de ailelerin okula bağlanmaları arttırılabilir.

Riski Azaltma&Olumlu Davranış Geliştirme

2. Açık ve Sürekli Sınırlar Oluşturma

Bu strateji, öğrencilerden beklenen davranışları oluşturmaya yönelik okul politikasını ve uygulamalarını oluşturmayı içerir.

Kurallar ve sınırlar öğrencilerin davranışlarını düzenlemelerini, kendilerini kontrol etmelerini sağlar.

Riski Azaltma&Olumlu Davranış Geliştirme

2. Açık ve Sürekli Sınırlar Oluşturma

- Öğrenciler kendi davranışlarını etkileyecek olan kuralların oluşturulması sürecine ne kadar katılırsa, kuralları izlemeye ve sorumluluk almaya o kadar istekli olurlar.

Riski Azaltma&Olumlu Davranış Geliştirme

2. Açık ve Sürekli Sınırlar Oluşturma

- Öğrenci ve öğrenciyle yakından ilişkili herkesin bu politikaları anlamaları çok önemlidir. Bu nedenle okulda panolar hazırlanabilir, ebeveynlere ve okul personeline bilgilendirici toplantılar düzenlenebilir.

Riski Azaltma&Olumlu Davranış Geliştirme

3. Olumlu Geribildirim

Öğrencinin yaptığı istendik davranışın ardından en kısa sürede verilen destekleyici ve yüreklendirici ifadeleri içerir.

Başarılı oldukları bir sınav sonrasında çocuklara üç farklı tipte geribildirim verilmiş.

1. Grup: Kişiliğe Geribildirim: Bu gruptaki çocuklara başardıkları bir iş sonrası “sen çok akıllı bir çocuksun, çok güçlüsün.” Gibi kişiliklerine yönelik geribildirim verilmiş.

2. Grup: Davranışa Geribildirim: Bu gruptaki çocuklara ise “önceden planlama yapman zamanında bitirmeni sağladı.” Gibi davranışlarına yönelik geribildirimler verilmiş.

3. Grup: çabaya ve sürece geribildirim: Bu gruptaki çocuklara ise başardıkları işi nasıl başardıklarına, çabalarına, sorunu hallederken izledikleri yöntemle ilgili geribildirimler verilmiş. Ayrıca, daha farklı neler yapabilecekleri sorulmuş.

“Bu iş için azimli, kararlı davrandın’

‘Karşılaştığın sorunlara rağmen yılmadın, devam ettin’

‘Peki bu işi yeniden yapsaydın neleri farklı yapardın?’ gibi.

Bu geribildirimlerin ardından çocuklar kendi gelişim düzeylerinin üzerinde bir sınava girmişler.

1. Grup: En çabuk pes eden ve en başarısız olan grup

2. Grup: Biraz çaba sarf etmiş.

3. Grup: En fazla çaba sarf eden ve kararlı olarak zorluğu aşmaya çalışan grup.

Riski Azaltma&Olumlu Davranış Geliştirme

4. İletişimde Sen Dili Yerine Ben Dilini Kullanmak

Öğrencinin istenmeyen davranışı karşısında rahatsızlık duyduğumuzda kendimizi “ben dili” ile ifade etmek, duygularımızı aktarmak, iletişim engellerini ortadan kaldıracığından daha sağlıklı bir iletişim ortamı sağlayacaktır.

Riski Azaltma&Olumlu Davranış Geliştirme

4. İletişimde Sen Dili Yerine Ben Dilini Kullanmak

Öğrencinin kabul edilmeyen davranışının tanımını yapmak, *onu suçlamak, eleştirmek, «sen zaten hep böylesin» gibi genellemeler yapmak yerine, sadece o anki davranışından söz etmek ve bizde meydana getirdiği duyguyu tanımlamak ile ben dili kullanılmış olur.*

Riski Azaltma&Olumlu Davranış Geliştirme

4. İletişimde Sen Dili Yerine Ben Dilini Kullanmak

Sen dili; suçlayıcı, kırıcı, alaycı, olumsuz iletişim türüdür.
Ben dili; değer veren, olumlu, dinleyen, sevecen iletişim türüdür.

Örnek:

Çok kabasın!Her zaman sözümü kesiyorsun. (Sen Dili)

Sözüm kesildiği için kendimi ifade edemiyorum. Beni dinlediğin zaman kendimi daha iyi ifade edebilirim.(Ben Dili)

Riski Azaltma&Olumlu Davranış Geliştirme

5. Yaşam Becerilerini Öğretme

Bu strateji; işbirliğini, çatışma çözme becerilerini, atılganlık becerilerini, iletişim becerilerini, problem çözme ve karar verme becerilerini ve stresle başa çıkma becerilerini kazandırmayı içerir.

Riski Azaltma&Olumlu Davranış Geliştirme

5. Yaşam Becerilerini Öğretme

- Öğrencilere bu becerilerin kazandırılması işbirliğine dayalı öğrenme fırsatları sunma, başarıları ödüllendirme, başarıyı vurgulayan öyküler anlatma, sorumluluk alabilecekleri ve karar verme sürecine katılabilecekleri etkinlikler sunma, kişisel gelişim seminerleri düzenleme gibi yollar ile sağlanabilir.

Öğrenciyi Yönlendirme

Yönlendirmeyi gerekli kılan durumlar:

- Problem sizin baş edebileceğinizden çok daha ciddi olabilir ya da yardım isteklerini karşılayamıyor olabilirsiniz.
- Öğrenciyle konuşmuş ve ona elinizden geldiği kadar yardım etmişsinizdir, fakat daha ileri düzeyde bir yardıma ihtiyacı vardır.
- Sizin öğrenci ile ilgili düşüncelerinizin, objektifliğinizi etkilediğini düşünüyorsunuzdur.
- Öğrenci bir problemi olduğunu itiraf etmiştir ancak sizinle konuşmak istemiyordur.
- Öğrenci sizin sağlayamayacağınız bir bilgi ya da yardım istiyordur.

Yapacağınız y6nlendirme, problem tipinin size tanımlanışına g6re değişebilir. Ancak problem daha ciddi ise, 6đrenciyi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Servisine y6nlendirmek daha doğru olacaktır. Psikolojik Danışma ve Rehberlik ile ilgili bildiklerinizi 6đrenci ile paylaşın, b6ylece bilinmeyenden dolayı kaynaklanan korku, 6đrencinin bu kaynağı kullanmasını engellemeyecektir.

Yönlendirme sırasında kullanabileceğiniz bazı örnek cümleler:

- Hepimizin zaman zaman yardıma ihtiyacı olabilir, özellikle de bu bizi eleştirmeden dinleyecek biri olursa
- Bir kişinin yardım arama zamanının geldiğini düşünmesi, onun olgunlaşmaya başladığının göstergesidir.
- Psikolojik Danışma ve Rehberlik Servisi tüm öğrencilere açık ve kesinlikle güvenilirdir. Hiç kimse senin ne konuştuğundan haberdar olmaz.
- Psikolojik Danışma ve Rehberlik Servisinden senin gibi pek çok kişi yardım aldı. Sen de dene ve sana yardımı olup olmayacağını gör.

Sonuç

- Okulların yapıları, beklentileri, politikaları ya da prosedürleri öğrencilerin karşılaşılabilecekleri riskleri ve olumsuz davranışları artırmamalıdır.
- Okullar, sosyal ve akademik becerileri geliştirmeli, böylece öğrencilerin bağımsızlık ve başarı deneyimleri yaşamalarını sağlamalıdır.
- Okullar, öğrencilere okulda ve toplumda anlamlı katılımında bulunma ve sorumluluk alma fırsatları sunmalıdır.

Öneriler

- Öğrencilerin kişisel sorunlarına duyarlılık gösterin.
- Öğrencilerinizi önemseyin ve kendilerine saygı duymaları için onları destekleyin.
- Öğrencilerin kişiliğini değil, yanlış davranışlarını eleştirin.
- Öğrencilerinizin sorumluluk almaları ve başarılı olmaları için gerekli fırsatları yaratın.

Öneriler

- Davranış değişikliği sürecinde sabırlı olun.
- Öğrencilere dönük amaç ve beklentilerinizi gerçekçi ölçülerde belirleyin.
- Öğrencilerin neyi yapmamalarından çok, neleri neden yapmaları gerektiğini açıklayın.
- Öğrencilerinizin olumlu yönlerini ön plana çıkararak istendik davranışları göstermeleri için onları motive edin.

Katılımınız için
teşekkür ederim.